

היום נלמד בעזרת ה':

נדרים דף לד

למדנו אתמול: נחלקו רבה ורב יוסף האם המשנה המתירה להחזיר אבידה בין מודרי הנאה מדברת באופן שהמדיר הוא זה שמחזיר את האבידה למודר (ואינו נחשב שמהנהו כי הוא מחזיר לו את שלו), אבל אסור למודר להחזיר את האבידה למדיר משום מרויח את ה'פרוטה דרב יוסף'. או שאפילו למודר מותר להחזיר את האבידה למדיר, משום ש'פרוטה דרב יוסף' אינה דבר מצוי.

הגמרא מקשה על הדעה הראשונה הסוברת שאסור למודר להחזיר למדיר (פירשנו את הגמרא דלהלן לפי המפרש והרא"ש וכגירסת הגמ' שלנו, ולא כר"ן שגרס אחרת):

תנן מקום שנוטלין: למדנו במשנתנו שבמקרה שנוטלין שכר על החזרת האבידה, אסור לקבל אותה אלא צריך לתת את הכסף להקדש.

דברים אלו מתישבים רק לדעה השניה הסוברת שמותר גם למודר להחזיר את האבידה למדיר - ולכן במקרה שמגיע למודר כסף על החזרת האבידה, אסור לו לקחת אותו מהמדיר שהרי הוא אסור להנות מנכסיו. אבל לדעה הראשונה הסוברת שאסור למודר להחזיר למדיר ומותר רק למדיר להחזיר למודר - הרי כשהמדיר מחזיר למודר אין שום בעיה למדיר לקבל תשלום על החזרת האבידה, שהרי הוא זה שהדיר את בעל האבידה?

תירוץ: אחדא קתני: המשנה מדברת במקרה מסוים, שבו המדיר שהחזיר את האבידה למודר ויתר למודר על הכסף המגיע לו בהחזרת האבידה. אך מכיון שהמודר אסור להנות מהמדיר, על המודר לתת את הכסף שהיה אמור לשלם למדיר - להקדש.

איכא דמתני לה בהאי לישנא: יש השונים את המחלוקת בלשון אחרת (חזרונו לפרש כדעת הר"ן):

חד אמר: לדעה הראשונה המשנה מתירה רק למודר להחזיר את האבידה למדיר, ואין לו הנאה של 'פרוטה דרב יוסף' משום שהיא דבר שאינו מצוי. אבל אסור למדיר להחזיר

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

את האבידה למודר משום שהוא מהנה אותו בעצם זה שהוא מחזיר לו את האבידה. [לפי זה המשנה מתפרשת לשני צדדים: 'לפרוע חובו' ו'לשקול שקלו' - מדובר על המדיר למודר, ואילו 'להשיב את אבידתו' - מדובר על המודר למדיר].

לדעה השניה גם למדיר מותר להחזיר את האבידה למודר, ואין זה נחשב שהוא מהנה אותו משום שהוא מחזיר לו את מה ששייך לו ולא נותן לו דבר חדש.

הגמרא מקשה על הדעה הראשונה הסוברת שאסור למדיר להחזיר אבידה למודר:

תנן מקום שנטולין וכו': הדברים מתישבים רק לפי הדעה השניה הסוברת שמותר למדיר להחזיר אבידה למודר - שאז אם המדיר יוותר על הכסף המגיע לו, יצטרך המודר לתת את הכסף להקדש בכדי שלא יהנה מהמדיר. אבל לדעה הראשונה הסוברת שרק למודר מותר להחזיר אבידה למדיר - מדוע שיהא אסור על המודר לקבל מהמדיר את הכסף המגיע לו על פי דין על החזרת האבידה, והרי אין זה נחשב שהוא נהנה מהמדיר?

*

אמר רבא: היתה לפניו ככר של הפקר (= בתוך ד' אמותיו), ואמר 'ככר זו הקדש', אם נטל אותה כדי לאוכלה הרי שהוא מעל בכולה והוא חייב לתת להקדש את דמי כל הככר, לפי שבשעה שנטל אותה קנה אותה ובכך הוא מוציאה מרשות הקדש לרשותו. אבל אם נטלה כדי להוריש אותה לבניו, הרי שהוא נטל אותה לא בכדי לזכות בה אלא כדי לתת אותה לבניו, ולכן הוא מעל בה רק לפי טובת הנאה שבה, ועליו לשלם להקדש כפי מה שבניו מוקירים לו טובה על שהביא להם את הככר (וכשבניו ישתמשו בה הם ימעלו בכולה).

בעא מיניה רב חייא בר אבין מרבא: אדם שאמר לחברו 'כפרי עליך' (= הככר שלי יאסר עליך) ואח"כ נתנה לו במתנה, האם כיון שהוא אמר 'ככרי' כוונתו לאוסרה עליו רק כשהיא עדיין שלו אבל לאחר שהוא נתנה לו במתנה והיא כבר אינה שלו אין היא אסורה עליו, או שכוונתו בכך זו שהיא עכשיו שלי תהיה אסורה עליך לעולם (גם לאחר שאתן לך אותה במתנה).

א"ל פשיטא דאע"ג דיהבה לה במתנה אסור, ~~אלא ככרי עליך לאפוקי מאי לאו לאפוקי דאי גנבה מיניה מיגנב~~, דאי לא עליך לאפוקי מאי, לאפוקי דאי גנבה מיגנב?! ענה לו רבא - פשוט שאף לאחר שנתנה לו במתנה אסור, שאם לא כן לאיזה עניין אסרו עליו,

והרי כשהכבר עדיין שלו בכל מקרה אסור לחברו לגזול אותה ממנו ולאכול אותה, אלא בהכרח שהתכוון לאוסרו על חברו כדי שלא יפציר בו לתת לו אותה, ואסור אותה עליו אף לאחר שיתן לו אותה במתנה.

א"ל **לא** לאפוקיה דאי אזמניה עלה: רב חייא דוחה את דברי רבא: באמת לאחר שנותנה לו במתנה היא מותרת לו, אלא שהתכוון לאוסרה על חברו אם יפציר בו לאכול עמו, שאז היא עדיין ככרו. *[ביארנו לפי ג' הר"ן]*.